საქართ. მემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის მთავარ კომიტეტის ორგანო.

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა" თვიურად ღირს 120,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე უკანასკნელზე. კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 10—34.

ფასი 5000 მან.

№ 207

პარასკევი, მაისის 5

1922 წ.

ყოველდღიური გაზეთი
ტრიბუნა
ორგანო მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის მთავარი კომიტეტისა.
1922 წლის 1 იანვრიდან თვეში გაზეთის ღირს 120,000 მანეთი.
ცალკე ნომერი ყველგან 5000 მანეთი.
უფასოდ გაზეთი აღარავის გაეგზავნება.
ხელის მოწერა მიიღება თვის 1 რიცხვიდან.
რედაქციის და კანტორის მისამართი: ტფილისი, სასახლის ქ. № 6.

ხან მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა საზოგადო მოღვაწე, ქართ. ჟურნალ-გაზეთების მასწავლებელი და ძველი თანამშრომელი

ალექსანდრე გიორგის ძე
სამთაშვილი

რასაც მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ და მეგობრებს დები შვილებითურთ: დარია იაშვილისა, ნინო მიქ ძისა, ეკატერინე მელიქ-შაჰნაზაროვისა და რძალი დარია სიმონის ასული სამთაშვილისა შვილებით. გამოსვენება იქნება წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში შაბათს, დილის 10 ს. საკუთარ ბინიდან დუშეთის ქ. № 9. პანაშვიდი დღეს, საღამოს 7 საათზე.

№ 252.

ამიერკავკასიის რკ. გზის სამმართველო

ამით აუწყებს ორგანიზაციებს, დაწესებულებებს და კერძო პირთ, რომ მის მიერ მოწყობილია რეგულიარულად მოსვლა სამარშრუტო მატარებლების როსტოვში, კიევში, მოსკოვში და ხარკოვში ყოველგვარ ტვირთების აღნიშნულ ადგილებში გადასატანად და გადმოსაზიდად.

გზათა სამმართველო თავის თავზე ღებულობს ტვირთის გადატანას, როგორც ცალკე ვაგონებით, აგრეთვე მთელი ჯგუფი ვაგონებით და მთელი მატარებლებითაც.

პირობების გასაგებად უნდა მიმართონ ამიერკავკასიის რკ. გზების სამმართველოს და ეკონომიურ საქმეთა უფროსს.

საქართველოს აღმასრულებელ კომიტეტის მიერ ამორჩეული
საგანგებო კომისია

მიწის ნორმის საბოლოო დებულების გამოსამუშავებლად, ამით აუწყებს კომისიის წევრებს და მაზრის სადგილ-მამულო კომიტეტების წარმომადგენლებს, რომ კომისიის სხდომა დანიშნულია მაისის 5-ს 8 საათზე საქ. აღმასკომის სხდომის დარბაზში.

კომისიის თავმჯდომარე თედო ღლონტი.

მდივანი: მიხ. ჩოდრიშვილი.

სრულიად საქართველოს ახალი მწერლების
კავშირი

შაბათს, 6 მაისს (23 აპრილი. თეთრი გიორგობა)

გამართავს

„პოეზიის დღეს"

ხელოვნების სასახლეში შესდგება სადღესასწაულო საღამო.

სიტყვები: გრიგოლ რობაქიძე, პაოლო იაშვილი, პავლე ინგოროყვა, ვახტანგ კოტეტიშვილი, ტიციან ტაბიძე.

ლექსები: გრიგოლ რობაქიძე, ტიციან ტაბიძე, პაოლო იაშვილი, ნიკოლოზ მიწიშვილი, გრიგოლ ცეცხლაძე, გიორგი ლეონიძე, შალვა აფხაიძე, შალვა კარმელი, რაჟდენ გვეტაძე, კ. ჭიჭინაძე, ტერენტი გრანელი, სერგი ერთაწმინდელი.

საღამოს შემდეგ გაიმართება ვახშამი-კაბარე. ჩაწერა წინდაწინ შეიძლება მთავარ სახელოვნო კომიტეტში ახ. მწ. კავშირის მდივანთან.

შაბათს გამოვა გაზეთი „პოეზიის დღე"

მონაწილეობენ ოცი პოეტი და მწერალი.

„პოეზიის დღის" მომწყობი კომისია: ტიციან ტაბიძე. რაჟდენ გვეტაძე. ნ. მიწიშვილი.

შაბათს, 6 მაისს პირველად სცენაზე წარმოდგენილ იქნება

ვიქტორ დოლიძის ოპერა
„ლეილა".

ამ საღამოსათვის იხატება საგანგებო დეკორაციები, იკერება ტანისამოსი. უმთავრეს როლებს შეასრულებენ ივ. სარაჯიშვილი, ა. ინაშვილი, ლ. ისეცკა, ე. სარონიკინა, ო. კალანდაძე და სხვანი. პიესას დასდგამს რეჟისორი ა. წუწუნავა. ლოტბარობს ს. სტოლერმანი. პირველ მოქმედებაში სიმფონიური სურათი „განთიადი". დეკორაციები დახატულია დეკორატორის ი. ნოვაკის მიერ. პიესის სირთულის გამო პარასკევს დანიშნული წარმოდგენა გადადებულია და ამ საღამოს დანიშნულია გენ. რეპეტიცია.

გენუის კონფერენციის გარშემო

ამ ჟამად გენუის კონფერენცია ღრმა კრიზისს განიცდის; ეს კრიზისი გამოწვეულია რუსეთისადმი მიმართულ მოთხოვნილებების განხილვით. რაპალოში დადებულ რუსეთ-გერმანიის ხელშეკრულებით შექმნილი კრიზისი თითქოს [illegible], ანტანტის ბელადებმა თითქოს [illegible] ეს შეთანხმება და მათ წინ ხალი საფრთხე აღმართა, ახალი საკითხები წამოიჭრა. ჩვენ კარგად გვახსოვს ის აღშფოთება და თავშეუკავებელი გამრისხება, რომელიც გამოიჩინა ინგლისის მაგნატების წარმომადგენელმა ლოიდ ჯორჯმა რუსეთ-გერმანიის შეთანხმების გამოქვეყნების დროს. მაშინ ლოიდ ჯორჯს [illegible] ბარტუ და [illegible] ზომიერებისაკენ. რუსეთ-გერმანიის შეთანხმებამ გამოიწვია ცნობილი ნოტა მოკავშირეებისა გერმანიისადმი და აგრეთვე ამ უკანასკნელის პოლიტიკურ კომისიებიდან გამორიცხვა. გერმანია დაუყოვნებლივ დასთანხმდა კომისიებში მუშაობაზე უარის თქმას, იმ მოსაზრებით, რომ მან უკვე დასდვა ხელშეკრულება საბჭოთა რუსეთთან და ამიტომ კომისიაში მუშაობა მისთვის მაინც და მაინც არ არის აუცილებელი საჭიროება.

ინგლისის წარმომადგენელნი დაკმაყოფილდნენ გერმანიის განმარტებით და რაპალოს ხელშეკრულებაში აღარ ხედავენ იმ დიდ საფრთხეს, რომელიც ელანდებოდათ საფრანგეთის იმპერიალისტებს.

დღეს რუსეთ-გერმანიის შეთანხმებით გამოწვეული დიდი კრიზისი თითქოს შენელდა და მხოლოდ ბარტუ იმყოფება მოუსვენარ მდგომარეობაში.

მაგრამ საფრანგეთის ეს აღშფოთება და თავშეუკავებლობა საშინელ სახეს ღებულობს რუსეთთან ურთიერთობის გამომუშავების დროს. გერმანია-რუსეთის შეთანხმების კრიზისი შენელდა, მაგრამ ამით გენუამ ვერ დააღწია თავი კრიზისს და მის წინ ახალი წინააღდეგობანი დაიბადა, რომელსაც შეუძლია თან გადაიტანოს ეს კონფერენცია.

ჩვენ უკვე შევიტყვეთ [illegible] მემორანდუმი, რომელიც ლონდონში გამოიმუშავეს მოკავშირეების ექსპერტებმა. ამ მოთხოვნილების მიხედვით საბჭოთა რუსეთს მიელის სრული ეკონომიური დამონება ანტანტის მხრით. მაგრამ აქ არ არის მარტო ეკონომიური და ფინანსიური ხასიათის მოთხოვნილებანი; [illegible] იმით, რომ რაც ლახავს საბჭოთა რუსეთის ღირსებასა და მისს სუვერენობას როგორც მოსკოვის [illegible] აღნიშნავდა თავის მიმართვაში ლონდონის ექსპერტების მიერ გამომუშავებულ მოთხოვნილებებში აშკარად მოსჩანს მისწრაფება შექმნან უცხო კაპიტალისტებისა მაშასადამე უცხო მთავრობისთვისაც საბჭოთა რუსეთის ტერიტორიაზე თავისებური გამორჩეული მდგომარეობა. ამ პირობებს ანტანტამ [illegible] ვერ შესძლო შეიარაღებული ძალებით მუშურ-გლეხური მთავრობის ჩამოგდება და იქ თვისი ბატონობის განმტკიცება; დღეს ამავე მიზნის განმტკიცებას ცდილობს დიპლომატიური გზით, საბჭოთა დელეგაციასთან მოლაპარაკების საშუალებით.

ლონდონის ექსპერტების მიერ შემუშავებული მოთხოვნილებანი რუსეთისადმი სამ კატეგორიად განიყოფება; 1. ისინი მოითხოვენ ცნობას ომამდე აღებულ ვალებისას; 2. ომის დროს აღებულ სამხედრო ვალების აღიარებას, და 3. ზარალის ანაზღაურებას, რომელიც მიყენებული იყო რუსეთში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებით უცხოელთადმი.

[illegible] ექსპერტების მოთხოვნილებანი ამით არ მთავრდება და მოხსენებაში არის შეტანილი ისეთი მუხლები სასამართლოს გარანტიებისა და რუსეთში უცხოელებისათვის სპეციალურ [illegible] შესახებ, რომელიც საბჭოთა რუსეთის [illegible] ლონდონის ექსპერტთა მიერ შემუშავებული პირობები [illegible] თავზე მოახვიონ რუსეთს [illegible] კოლონიალურ ქვეყნებში არა ერთხელ გატარებული კაპიტულაციის მეთოდი.

მუშურ-გლეხური ხელისუფლება საკმაოდ დიდ დათმობაზე წავიდა კაპიტალისტურ ქვეყნებთან მოლაპარაკების დროს. ამ დათმობას აქვს თავის საზღვარი, რომლის იქით გადასვლა შეუძლებელი და მიუღებელია. ლონდონის ექსპერტების მიერ შემუშავებული და გენუაში რუსეთის დელეგაციისათვის წარდგენილი მოთხოვნილებანი ყოველ მხრივ მიუღებელი არის რუსეთის ინტერესებისათვის და დელეგაციამ ის უარყო. თავის საპასუხო მემორანდუმში, რომელშიაც წამოაყენა ის პირობები და მოთხოვნილებანი, რომელზედაც შეუძლია დასთანხმდეს საბჭოთა რუსეთს. აგრეთვე როგორც ლონდონიდან მოსული ცნობით ირკვევა, რუსეთის დელეგაციამ მოსკოვიდან მიიღო ახალი ინსტრუქციები არ მიიღოს არავითარი წინადადება თუ ის მიმართული იქნება რუსეთის თვითგამორკვევის შეზღუდვისაკენ; დელეგაციამ კატეგორიულად უნდა მოითხოვოს რუსეთისათვის ფინანსიური და ეკონომიური დახმარების აღმოჩენა. ამ გვარად საბჭოთა დელეგაციას გარკვეული პოზიცია აქვს და ის ვერ გადუხვევს ამ თავის მოვალეობას.

თავის საპასუხო მემორანდუმში საბჭოთა დელეგაციამ უფრო გარკვევით გამოსთქვა რუსეთის პირობები. დაუყოვნებლივ ცნობა საბჭოთა რუსეთისა, დაუყოვნებლივ ახალი სესხის მიცემა მისთვის, გაუქმება ომის დროს აღებულ ვალებისა და მაზედ დაწესებულ პროცენტების, ომამდე აღებულ ვალების გადახდის დაწყება 20 წლის შემდეგ. აგრეთვე რუსეთი მოითხოვს ინტერვენციით გამოწვეულ ზარალის ანაზღაურებას. იგი თანხმობს თავის მხრივ აუნაზღაუროს ზარალი კერძო კაპიტალისტებს სხვა და სხვა სახით.

საბჭოთა რუსეთის ეს მოთხოვნილება დიდ განსხვავდება მოკავშირეთა მოთხოვნილებისაგან, აქ წამოყენებული არის შეთანხმების პირობები ურთიერთ დათმობის ნიადაგზე. ეს არის ის საფუძველი, რომელსაც ვერასგზით ვერ გადაუხვევს რუსეთის დელეგაცია. როგორი შთაბეჭდილება და მდგომარეობა შექმნა მოკავშირეთა შორის ამ მემორანდუმმა? როგორც მიღებული ცნობებით ირკვევა რუსეთის ახალი მემორანდუმის განხილვის დროს მოკავშირეებს შორის გამოაშკარავდა მკაცრი ანტაგონიზმი.

იმპერიალისტური საფრანგეთი შეურყევლად სდგას თავის პოზიციაზე. საფრანგეთი დღეს ერთს უდიდეს რეაქციონურ ძალას წარმოადგენს ევროპაში, რომელსაც სურს ომის მიერ მინიჭებული გამარჯვება თავის ლოგიკურ დასკვნამდე დაიყვანოს და გერმანიისგან [illegible] ნიადაგი შეუმზადოს თავის ნაციონალურ კაპიტალიზმს. საფრანგეთი შეურიგებელ პოზიციაზე სდგას და მისი მოთხოვნილებანი რუსეთისადმი ქმნის გამოუვალ მდგომარეობას.

შეიძლება [illegible] ინგლისს საფრანგეთის [illegible] პოლიტიკას ბოლომდე, რომელიც ახალ ომებს უმზადებს ევროპას? ინგლისის მდგომარეობა [illegible] არის, რომ ის [illegible] ევროპაში [illegible] შექმნას. ინგლისის [illegible] პოლიტიკა [illegible] იქნა გატარებული იმ სიტუაციაში, რომელიც წარმოსთქვა ლოიდ ჯორჯმა გენუის კონფერენციაზე.

ამიტომ ინგლისი ეწინააღმდეგება საფრანგეთის შეურიგებელ პოლიტიკას და ცდილობს შემარიგებელი ხაზი მონახოს. ამ მხრივ იგი შუამავლის როლში გამოდის.

ვენის ცნობებით, დისკუსიის დროს, ლოიდ ჯორჯმა სასტიკად გააკრიტიკა საფრანგეთის წინადადებები და განაცხადა, რომ ეს შეუძლებელს ყოფს რუსეთის [illegible] და უძლური იქნება ზავის მოსაღწევად. ინგლისი მზად არის დათმობაზე წავიდეს რუსეთთან [illegible] საკითხში. [illegible] ლოიდ ჯორჯის პროექტი, პროექტში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა რუსეთის სუვერენიტეტის უფლებებს, რომელთაც ლოიდ ჯორჯი ანგარიშს უწევს [illegible], ამიტომ ის უარს ამბობს წინად წარდგენილ ზოგიერთ პირობებზე.

იმავე რადიოს ცნობით, შესაძლებელია მოხდეს ძალების შემდეგი გადაჯგუფება: ინგლისის წინადადების მომხრეა იტალია და ნეიტრალური სახელმწიფოების უმრავლესობა; საფრანგეთის მხარეზეა—ბელგიელები და ნაწილობრივ იაპონია. [illegible]

ამ გვარად რუსეთის ახალმა მემორანდუმმა ერთხელ კიდევ შეარყია ანტანტის [illegible] და [illegible] გამოიტანა მათ შორის არსებული წინააღმდეგობანი. იმპერიალისტურ სახელმწიფოთა შორის გარდუვალი ხასიათის წინააღმდეგობანი [illegible] მათ ძალებს.

პუანკარე ერთი გზით მიდის, რომელიც ეწინააღმდეგება ინგლისის ინტერესებს. ინგლისს კი სხვა გზა აქვს, რომელიც ვერ ეთანხმება საფრანგეთის პოლიტიკას.

პუანკარე პარიზიდან წინადადებას აძლევს ბარტუს არ დასთმოს [illegible] რუსეთის საკითხში. თავის მხრივ ლოიდ ჯორჯმა [illegible] აცნობა ბარტუს, რომ ინგლისს მტკიცე განზრახვა აქვს [illegible] რუსეთთან [illegible] და [illegible] რომ თუ გენუის კონფერენციაზე არ მოხდება საერთო შეთანხმება რუსეთთან, მაშინ ინგლისს უფლება ექნება დასდვას რუსეთთან სეპარატიული ხელშეკრულება. გარდა ამისა ლოიდ ჯორჯი მოითხოვს [illegible] მოწვევას.

ამ გვარად მოკავშირეთა შორის თანდათან აშკარავდება ის რადიკალური წინააღმდეგობა, რომელიც გამოიწვია რუსეთთან ურთიერთობის [illegible] საკითხმა.

ეს დამოკიდებულება მკაცრ სახეს ღებულობს მოკავშირეთა შორის. პოლიტიკურ [illegible] ლოიდ ჯორჯს და ბარტუს შორის მოხდა [illegible] გაზეთები აცხადებენ, რომ პუანკარემ წერილით მიმართა ლოიდ ჯორჯს და [illegible], რომელიც გამოიხატა, მისი აზრით, [illegible] გაზეთები განმარტავენ, რომ პუანკარემ პირველად მიმართა ლოიდ ჯორჯისადმი ასეთი მკაცრი ტონით.

რასაკვირველია, [illegible] პოლიტიკის [illegible] მხოლოდ რეალური ინტერესებს [illegible].

დღეს ისეთი მდგომარეობა და პირობები შეიქმნა გენუაში, რომელიც საერთაშორისო ურთიერთობის გართულებით გვემუქრება.

საფრანგეთის დაჟინებული პოლიტიკის მიზეზით შეიძლება გენუა ჩაშალოს და სახელმწიფოებმა ვერ მონახონ ერთი საერთო ენა [illegible]. მაგრამ გენუის კრახი ახალ პოლიტიკურ გადაჯგუფებას გამოიწვევს მომავალში. საბჭოთა რუსეთმა თავისი პოლიტიკის

დიდ გამარჯვებებს ნიადაგი გერმანიაში. მან გაარღვია ანტანტის ფორმალურად მთლიანი ფრონტი და დიდი წინააღმდეგობა დაბადა მათ შორის. გერმანიის ოფიციალური მიმხრობით საბჭოთა რუსეთმა ზურგი გაიმაგრა და ახალ შეტევებზე გადადის.

ხ. დევიანი.

გენუას კონფერენციის გარშემო

რუსეთის პრობლემა

მოკავშირეთა კონტრ-მემ რანდუმი

გენუა, 2 მაისი. ანტანტისა და აგრეთვე პოლონეთის, რუმინიის, შვეციისა და შვეიცარიის წარმომადგენლები 1 და 2 მაისის განმავლობაში განაგრძობდნენ მუშაობას იმ კონტრ-მემორანდუმის მუხლების განსახილველად, რომელიც უნდა გადაეცეს რუსეთის დელეგაციას. ირჩეოდა მუხლები, რომელიც წარმოდგენილი იყო საფრანგეთისა და დიდი ბრიტანეთის დელეგაციების მიერ. მე-3 და მე 4 მუხლები (სახელმწიფოს და მუნიციპალიტეტების ვალები და საზოგადოებრივ-სასარგებლო წარმოებანი) მიღებულ იქნა საფრანგეთის დელეგაციის რედაქციით. მე-5 და მე-7 მუხლები (უფლება და მოვალეობანი) აგრეთვე მიღებულ იქნა პრინციპში სიიდუს (საფრანგეთი) ფორმულიროვკით და გადაეცა სარედაქციო კომისიას, რომელს შემადგენლობაშიც შეყვანილ იქნა ჰოლანდიის წარმომადგენელიც. ახალი გადაწყდა საკითხი მე-8 მუხლის შესახებ (შერეული სამედიატორო სასამართლო). უკანასკნელი ტექსტი შემუშავებული იქნება საფრანგეთისა და ინგლისის პროექტების შეერთებით, ამასთან მხედველობაში მიღებულ იქნა კამათის დროს შეტანილი შესწორებები. მე-9 მუხლი (უცხოელთა უფლების დაცვა) მიღებულ იქნა საფრანგეთის დელეგაციის რედაქციით, მცირეოდენი შესწორებით, იგი შეტანილ იქნება მემორანდუმის საერთო შესავალ ნაწილში. მე-10 მუხ. ინგლისის პროექტისა (სასამართლო და ვაჭრობის პირობები) მოწონებულ იქნა არსებული შინაარსითა და ფორმით. მე-12 მუხლი საფრანგეთის პროექტისა (ომამდე დადებული სავაჭრო შეთანხმებანი) პრინციპში მიღებულ იქნა ლოიდ ჯორჯის მიერ შეტანილი შესწორებით. შემდეგ გარჩეულ იქნა მე-6 მუხლი სარედაქციო კომისიის მიერ წარმოდგენილი. ეს მუხლი მცირეოდენი შესწორებებით მიღებულ იქნა, თუმცა ბელგიის დელეგაციამ ამ მუხლის კენჭის ყრის დროს წინააღმდეგ მისცა ხმა.

გენუა 2 მაისი. 2 მაისს 16 საათზე დანიშნულია სხდომა კონტრ-მემორანდუმის საერთოდ საბოლოოდ განსახილველად.

კერძო საკუთრება.

ნაუენი 31 აპრილი. კონტრ-მემორანდუმის განხილვის დროს, ბელგიის წარმომადგენელმა ჟასპარმა მკაცრად გაილაშქრა ლოიდ-ჯორჯის წინადადების წინააღმდეგ კერძო საკუთრების საკითხის შესახებ. იტალიის დელეგაციამ, რომელიც ყოველთვის შემარიგებლის როლს თამაშობს მოწინააღმდეგეთა შორის, ამ საკითხზე გადაჭრით მხარი დაუჭირა ლოიდ-ჯორჯს და დაიცვა ინგლისის თვალსაზრისი.

ბრიუსელი 3 მაისი. ბელგიის დელეგაციამ გადაწყვიტა მომავალში აღარ მიიღოს მონაწილეობა რუსეთის პრობლემის განხილვაში: ლოიდ ჯორჯის განცხადების შესახებ ცნობის ბრიუსელში. ბელგიის დელეგაციამ გადაწყვიტა მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეცვალოს თავის თვალსაზრისი, თუ მიიღებს სათანადო ინსტრუქციებს ბელგიიდან.

მემორანდუმი მიღებულია.

გენუა 3 მაისი. გენუის კონფერენციის ტეხნიკურ-პოლიტიკურ კომისიამ მოიწონა ახალი ტექსტი იმ მემორანდუმისა, რომელიც უნდა გადაეცეს რუსეთის დელეგაციას. ეს მემორანდუმი მოუწონებს რუსეთის დელეგაციას უარი სთქვას კომუნისტურ აგიტაციაზე რუსეთს, სამხედრო ფრონტზე. გარანტია ეძლევა მოკავშირეებთან თანასწორ უფლებიანობისა. კერძო საკუთრების შესახებ მემორანდუმში შეტანილია მუხლები, რომლითაც გარანტია ეძლევა მოლაპარაკებისათვის იმ პირობით თუ დაარსებულ იქნება ნორმალური სასამართლოები.

უცხოეთი

ანგორის ნოტა მოკავშირეებისადმი.

ანგორა. ოსმალეთის დიდი ეროვნული საბჭოს მთავრობის საგარეო საქმეთა კომისრის იუსუფ ქემალ-ფაშას ხელის მოწერით ანტანტის მოკავშირე სახელმწიფოებს გაეგზავნა შემდეგი ნოტა: „მაქვს პატივი გაცნობოთ, რომ ოსმალეთის დიდი ეროვნული საბჭოს მთავრობამ დაწვრილებით განიხილა წინადადება მტრული მოქმედების შეწყვეტის შესახებ, რომელიც წამოაყენა სამი დიდი სახელმწიფოების საგარეო საქმეთა მინისტრებმა, რომელნიც შეიკრიბნენ პარიზში მაღალ-ჰუმანიურ მიზნებით ახლო აღმოსავლეთში მშვიდობიანობის დასამყარებლად და ოსმალეთის ტერიტორიაზე ახალი ზარალის და მსხვერპლის თავიდან ასაცილებლად.

ო. დ. ე. ს. მთავრობა მადლობას სწირავს სამ დიდ სახელმწიფოთა საგარეო საქმეთა მინისტრებს იმ ღონისძიების გამო, რომელიც მათ იხმარეს იმისთვის, რომ ბოლო მოღებოდა იმ მტაცებლურ ომს, რომელსაც აწარმოებენ ბერძნები სმირნაში თავისი ჯარის გადმოსხმისას, და რომლითაც მთელი განათლებული ქვეყნის თვალის წინ ანადგურებენ მუსლიმან ხალხს და იწირავენ მისგან უთვალავ მსხვერპლს.

ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობა პრინციპიალურად თანახმაა დროებითი ზავისა, რომლისათვისაც საფუძვლად უდევს ცხადი მიზანი ოსმალთა ტერიტორიის ევაკუაცია, მაგრამ ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობას არ შეუძლია დათანხმდეს იმაზე, რომ ამ დროებითმა ზავმა საშუალება მისცეს მტერს ახალი ძალებით მტაცებლური ომის დაწყებისა, რომელიც დაგმობილია მთელი ქვეყნის მიერ, და რომელიც ერთის მხრით მოითხოვს ოსმალეთისაგან ახალ მსხვერპლს და მეორეს მხრით მშვიდობიანობის დარღვევას, რასაც დიდი სახელმწიფოები, რა თქმა უნდა, მიხვდებიან და არ დაგმობენ ო. დ. ე. საბჭოს მოქმედებას და თვალსაზრის ამ საკითხის შესახებ.

მართლაც საკმაოა გავიხსენოთ, რომ მეფე კონსტანტინეს მთავრობამ ლონდონში 1921 წლის მარტში სამი დიდი სახელმწიფოების მიერ მიცემულ წინადადებაზე ზავის შესახებ, ჯარისადმი ბრძანებით დაიწყო ახალი შეტევა, რომელიც თუმცა არ დასრულდა წარმატებით. მეფე კონსტანტინემ დიდ სახელმწიფოთა მხრივ 1921 წლის ივნისში მიცემულ რჩევაზე დროებითი ზავის შესახებ, უპასუხა ჯარების დესანტით და ახალი უკანდახევით, რომელმაც ამოდენა მსხვერპლი შეიწირა. ამ პრეცენდენტების გამო, ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობა დროებით ზავის ძირითად პირობად აყენებს საბერძნეთის ჯარების სავალდებულო გაყვანას დაუყოვნებლივ დროებითი ზავის ჩამოგდების შემდეგ, თუმცა დროებითი ზავის პირობები, რომელიც 23 მარტის ნოტით გადმოცემულია ჩვენზე, არ შეიცავენ გარანტიებს არც ევაკუაციისა, და მტრულ მოქმედების განახლების შესაძლებლობის საწინააღმდეგო გარანტიებს საბერძნეთის მხრით. ამ უკანასკნელის შესაძლებლობის გამო, ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობა დგას აუცილებლობის წინაშე გააძლიეროს სამშობლოს კანონიერი დაცვა ისეთ არა სასიამოვნო პირობებში, რომელიც შედეგი იქნება ხანგრძლივი კონტროლის მეორეს მხრით. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ სამ დიდ სახელმწიფოებს ერთნაირად სურთ ბოლო მოუღონ იმ უწესოებას და სიმკაცრეს ბერძნების მხრით, რომელმაც მიიღო ფართო სახე და რომელიც გამოიხატა დარბევათა მთელ რიგში, ძარცვაში, ხოცვა-ჟლეტაში და ძალდატანებაში. ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობა დარწმუნებულია, რომ მისი სურვილი დაიწყოს საბერძნეთის ჯარების ევაკუაცია დროებითი ზავის ჩამოგდებისას დაუყოვნებლივ, შეეფერება სამ დიდ სახელმწიფოთა თვალსაზრისს, რაც სჩანს იმ ფაქტიდან, რომ წინადადება მიცემულია სწორედ იმ მიზნით, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს მშვიდობიანი ევაკუაცია მცირე აზიისა საბერძნეთის ჯარების მიერ და მთელ ტერიტორიაზე ოსმალეთის სუვერენიტეტის აღდგენის მიზნით. ამის გამო, ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობა წინადადებას იძლევა დადგენილ იქნეს დროებითი ზავის ვადად 4 თვე ანატოლიიდან ჯარების გასაყვანად და თანახმაა დროებითი ზავის კიდევ 3 თვით გაგრძელების შესახებ იმ შემთხვევაში, თუ წინასწარი მოლაპარაკება ზავის შესახებ არ იქნება დამთავრებული.

ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობა შემდეგ მოითხოვს, რომ ესკი-შეხირის კუტაიას აფის კარაგისარის ხაზი დაიცალოს 15 დღის განმავლობაში და დაპყრობილი ადგილებიდან, მათ შორის სმირნიდანაც, საბოლოოდ გაყვანილ იქმნას ჯარები 4 თვის განმავლობაში, დროებითი ზავით შეთანხმების შესახებ მოლაპარაკების დღიდან. ო. დ. ე. საბჭოს მთავრობა დიდი სიამოვნებით დასთანხმდება, რომ ევაკუაცია და დაპყრობილ ადგილების უკან დაბრუნება მოხდეს სამ დიდ სახელმწიფოთა კონტროლის ქვეშ შერეულ კომისიების სახით, რომელიც უნდა შესდგეს მოკავშირე სახელმწიფოების ოფიცრებიდან და საბერძნეთისა და ოსმალეთის უმაღლეს სარდლობის წარმომადგენლებიდან.

ოსმალეთის დიდი ეროვნული კრების მთავრობა თანახმაა ამ კომისიებს მიეცეს უფლება, რათა გამოიმუშაონ წესი იმ ადგილების ხელმეორედ დაკავებისა, რომელთა ევაკუაცია უნდა მოხდეს და განახორციელონ ის ზომები, რომლის ძალითაც ამ ოპერაციების დროს დაცული უნდა იქნეს მოქალაქეების ქონების და პიროვნების ხელშეუხებლობა, დაწესდეს ზედამხედველობა იმაზედ, რომ ოსმალეთის ჯარები ამ ადგილებში არ შევიდეს მანამ, სანამ არ გაივლის 15 დღემდე ევაკუაციის შემდეგ. იმ შემთხვევაში თუ ზემოაღნიშნული მუხლები, რომლებიც ამტკიცებენ ოსმალეთის უმაღლეს ეროვნულ საბჭოს მთავრობის მშვიდობიანობის სურვილს, იქნება მიღებული მოკავშირე სახელმწიფოების მიერ.

ოსმალეთის ეროვნულ საბჭოს მთავრობა მზად არის სამი კვირის შემდეგ გაგზავნოს თავისი დელეგატები დანიშნულ ადგილზე, მოკავშირეების მიერ წარმოდგენილ პირობებზე მოსალაპარაკებლად.

რუსეთში

1 მაისის დღესასწაული

მოსკოვი 3 მაისი. რიგაში 1 მაისის დემონსტრაციაში მონაწილეობა მიიღო დიდძალმა მუშამ. დემონსტრაციაში, რომელიც მოაწყო პროფ-კავშირთა ცენტრალურმა ბიურომ და კომპარტიის ცეკამ, მონაწილეობას იღებდა 15,000 კაცამდის, სოციალ-დემოკრატების დემონსტრაციაში მონაწილეობას იღებდა რამოდენიმე ათასი კაცი. კომუნისტური მანიფესტაცია გაემართა ძმათა სასაფლაოსაკენ. მაგრამ ორატორებს ლაპარაკში ხელს უშლიდნენ განგებ მოწყობილი ბანდები დამთვრალი არამზადები. რამოდენიმეჯერ გაისროლეს, ხევდნენ პლაკატებსა და დროშებს, მიუხედავად მუშათა პროტესტებისა. პოლიციამ მრავალი დაატუსაღა.

— ვარშავის გაზეთები იტყობინებიან, რომ პროფ კავშირთა კრებამ ვარშავაში დაადგინა მოაწყოს პირველი მაისის დღესასწაული მსვლელობითა და მიტინგების გამართვით. დამახასიათებელია, რომ დემონსტრაცია ნებადართული იყო ადგილობრივი ხელისუფლებისაგან.

— გერმანიის სოციალისტურმა მთავრობამ დაადგინა სახელმწიფო დაწესებულებანი და სკოლები მოეცილოს დროშებით. გერმანულმა ნაციონალურმა პარტიამ წარადგინა პარლამენტში მოთხოვნილება დაუყოვნებლივ გაუქმონ 1 მაისის დღესასწაულის შესახებ მიღებული დადგენილება.

— სტოკჰოლმში 1 მაისს [illegible] ... დაკმაყოფილ[illegible] მიტინგებით; რომელსაც დაესწრო რამოდენიმე ათასი კაცი. მიტინგებზე იკრიბებოდა შემოწირულება რუსეთის დამშეულთა სასარგებლოდ.

ამერიკული მეცნიერი რუსეთის ეკონომიური აღორძინების შესახებ

მოსკოვის „პრავდა“-ს 19 აპრილის ნომერში მოთავსებულია ამერიკელ ელექტრო-ტეხნიკოს, პროფ. კარლ შტეინმეცის სანტერესო წერილი ამხანაგ ლენინისადმი რუსეთის ეკონომიურ აღორძინების შესახებ, და ამხ ლენინის პასუხი შტეინმეცისადმი.

ბ-ნ. ნ. ლენინს

ძვირფასო ბ. ლენინო.

ვსარგებლობ ბ. ლოსევის დაბრუნებით რუსეთში, რათა გამოვსთქვა თქვენდამი თ ვისი აღტაცება საკვირველი მუშაობით, რომელიც მიმართულია სოციალური და პოლიტიკური აღორძინებისაკენ მე შაობით, რომელსაც რუსეთი ეწევა ასეთ მძიმე პირობებში.

მე თქვენ გისურვებთ სრულ წარმატებას და მწამს საესებით, რომ თქვენ ამ გამარჯვებას მიაღწევთ. მართლაც რუსეთის მიერ დაწყებული დიადი საქმე უნდა დამთავრდეს გამარჯვებით, ვინაიდან შეუძლებელია დაუშვათ, რომ თქვენ განიცადოთ დამარცხება.

მე ფრიად მოხარული ვიქნები, თუ ტეხნიკურ დარგში და, კერძოდ, ელექტრიზაციის სფეროში შევძლებ, ჩემი ძალღონისდაგვარად, დავეხმარო რუსეთს რჩევა-დარიგებით.

თქვენი ერთგული **კარლ შტეინმეცი.**

ამხ. ლენინის პასუხი.

ძვირფასო მისტერ შტეინმეცი.

გულითადათ გმადლობთ თქვენი მეგობრული წერილისათვის 1922 წლის 16 თებერვლის თარიღით. მე უნდა გამოგიტყდეთ, ჩემდა სასირცხვილოდ, რომ თქვენი სახელი პირველად გავიგონე სულ რამოდენიმე თვის წინედ ამხანაგ კრჟიჟანოვსკისაგან, რომელიც იყო თავმჯდომარე ჩვენი „სახელმწიფოებრივ კომისიისა რუსეთის ელექტროფიკაციის გეგმის გამოსამუშავებლად“ და არის ამჟამად „სახელმწიფოებრივ საერთო საგეგმო კომისიის“ თავმჯდომარე. მან მიამბო იმ გამოჩენილ მდგომარეობის შესახებ, რომელიც თქვენ დაიკავეთ მთელი მსოფლიოს ელექტრო-ტეხნიკებს შორის.

ამხანაგ მარტინსმა ცხლა უფრო მეტად გამაცნო თქვენი თავი თავისი მოთხრობით თქვენ შესახებ. ამმოთხრობიდან მე დავინახე, რომ თქვენში გამოიწვია თანაგრძნობა საბჭოთა რუსეთისადმი, ერთი მხრივ, თქვენმა სოციალურ-პოლიტიკურმა შეხედულებებმა; მეორე მხრივ, თქვენ როგორც წარმომადგენელი ელექტრო ტეხნიკისა და ამასთან ერთად განვითარებით მოწინავე ქვეყანაში, დარწმუნდით კაპიტალიზმის შეცვლის აუცილებლობაში ახალი საზოგადოებრივი წყობილებით, რომელიც დაამყარებს მეურნეობის გეგმა შეწონილ მოწესრიგებას და უზრუნველყოფს მთელ მასის კეთილ-დღეობას მთელი ქვეყნების ელექტროფიკაციის საფუძველზე. მსოფლიოს ყველა ქვეყნებში იზრდება უფრო ნელა, ვინემ ეს სასურველია, მაგრამ განუწყვეტლად იზრდება მეცნიერების, ტეხნიკის, ხელოვნების წარმომადგენელთა რიცხვი, რომელნიც რწმუნდებიან კაპიტალიზმის შეცვლის აუცილებლობაში სხვანაირი საზოგადოებრივი ეკონომიური წყობილებით და რომელთაც მთელი კაპიტალისტური მსოფლიოს წინააღმდეგ საბჭოთა რუსეთის ბრძოლის „საშინელი სიძნელენი“ კი არ აფრთხობთ, არამედ, პირიქით, უნერგავთ ბრძოლის და მასში მონაწილეობის აუცილებლობის შეგნებას, ახალისადმი დახმარების, ძველის დაძლევის შეგნებას.

განსაკუთრებით, მინდა მადლობა გადაგიხადოთ თქვენი წინადადებისათვის დაეხმაროთ რუსეთს რჩევით, დარიგებით და სხვ. ვინაიდან საბჭოთა რუსეთსა და შეერთებულ შტატებ შორის ოფიციალურ და კანონიერად აღიარებულ დამოკიდებულებათა უქონლობა ფრიად აძნელებს ჩვენთვისაც და თქვენთვისაც თქვენი წინადადების პრაქტიკულ განხორციელებას, მე ნებას მივცემ ჩემს თავს გამოვაქვეყნო თქვენი წერილიც და ჩემი პასუხიც იმ იმედით, რომ მაშინ ბევრი პირები, რომელნიც ცხოვრობენ ამერიკაში, ან შეერთებულ შტატებსა და რუსეთთან სავაჭრო ხელშეკრულებებით დაკავშირებულ ქვეყნებში, დაეხმარებიან თქვენ (ინფორმაციით, თარგმანით რუსულიდან ინგლისურ ენაზე და სხ.) განახორციელოთ თქვენი განზრახვა—დაეხმაროთ საბჭოთა რესპუბლიკას.

მხურვალე სალამით **ნ. ლენინი.**

ახალი ამბები

— **სამოქალაქო ჩარიცხვის მდგომარეობა.** ავლაბრის კანტორის ქვეგანყოფილება სამოქალაქო ქალაქის აღ. კომიტეტისა სამოქალაქო აქტების ჩასაწერი დროებით დაიხურა. აპრილის განმავლობაში ტფილისის აღ. კომიტეტის ქვე-განყოფილებამ სამოქალაქო მდგომარეობის ჩასაწერ აქტებისამ რეგისტრაცია გაუკეთა: 126 დაბადებას, 149 შეუღლებას, 30 გაყრას, 2 გვარის შეცვლას და 151 სიკვდილის შემთხვევას.

— **ცეცხლი.** აპრილის განმავლობაში ქალაქში 30 ცეცხლი გაჩნდა.

— **ქუჩების შეკეთება.** კომუნალურ მეურნეობის სანიტარულ-ტეხნიკურ აღმშენებელ განყოფილებამ დაამზადა მასალა ლორის-მელიქოვის ქუჩის ქვაფენილის შესაკეთებლად და ახლო მომავალში შეუდგებიან თვით შეკეთებას.

— **ხოლერა.** 25 მარტს ბაქტერიოლოგიურმა გამოკვლევამ დაადასტურა ტფილისში პირველი შემთხვევა წელს აზიურ ხოლერისა. 1 აპრილიდან ბაქტერიოლოგიურმა გამოკვლევამ დაადასტურა 6 შემთხვევა ხოლერით ავათმყოფობისა ქალაქში, რომლიდან 5 გარდაიცვალა. აპრილის განმავლობაში ხელ ახლათ ავათ გახდა 14 კაცი ხოლერით, რომელთა შორის 6 გარდაიცვალა, 7 მორჩა. და დარჩა ორი ავათმყოფი.

— დაკარგულია ტფილისის სახელმწიფო უნივერს. სიბრძ. მეტყველების ფაკულ. მიერ მიცემული პირადობის მოწმობა ალექსანდრე მელიტონის ძე არაბიძეს სახელზე გაუქმებულად ჩაითვალოს.

— **დაკარგულია** მეტყევეთა კავშირის წევრობის წიგნაკი ნინო ტატუსოვას სახელზე. ჩაითვალოს, გაუქმებულად.

— **დემუნიციპალიზაციისათვის თხოვნები.** აღ. კომიტეტში მუნიციპალიზაციურ სახლების ყოფილი მესაკუთრეებისაგან მრავალი თხოვნები მოდის, რომ მოხსნილ იქმნას მათ სახლებზე მუნიციპალიზაცია იმ პირობით რომ ისინი სახლებს შეაკეთებენ და მდგმურებს არ გამოყრიან.

— **პარტახი ხახადი.** 1 აპრილს ქალაქის საავადმყოფოში ირიცხებოდა 170 კაცი პარტახი სახადით ავადმყოფი. 12 ყვავილით. აპრილის განმავლობაში საავადმყოფოში შემოვიდა ახალი ავადმყოფები 226 იმავე სენით ოჯახებში აღნიშნულია 44 შემთხვევა პარტახი სახადით და ყვავილით, მათ შორის 3 ოჯახში

1 მაისისათვის საავადმყოფოში დარჩა 114 ავათმყოფი პარტახი სახადით და 12 ყვავილით.

— **ამერიკელი კომიტეტიმ დახმარება.** როგორც გვეს მის ამერიკელ კომიტეტის ტფილისის განყოფილება 15 მაისიდან აპირებს მოზრდილთათვის სადილის შეწყვეტას და იტოვებს მხოლოდ თავის ხარჯზე ბოვშვებს 15 წლამდე. თუ ეს ხმები მართალია ასეთი არა კაცმოყვარე ზომების მაღებით აუარებელი მოხუცი ქალი და კაცი შრომის უნარის დაკარგვისა გამო დაპირეებაში მყოფნი ულუკმაპუროთ უნდა დარჩეს და მით გაამრავლონ დამშეულთა რიცხვი.

— **ტფილისის ბირჟა.** უცხო ვალიუტის კურსი მაისის 4-ს (ათას მანეთობით):

ოსმალური ლირა ოქრო	850
ოსმალური ლირა-ბანკნოტი	170
სტერლინგი—ბანკნოტი	975
ამერიკული დოლარი—ჩეკი	255

სამხატვრო ქრონიკა

— **თამარ ჭავჭავაძის ხალამო.** ხვალ 6 მაისს ახალგაზდა ნიჭიერ მსახიობ ქალის თამარ ჭავჭავაძის საღამოა. წარმოდგენილი იქნება: 1) „მოცეკვავე ქალი წითელ ტანსაცმელში" სიუჟეტი აღებულია პარიზის კომუნიდან. 2) „მზის საიდუმლო" ერთ მოქმედებად და უკანასკნელი მოქმედება ალ. შანშიაშვილის „უცვირგვინო მეფენი"-დან

— **„ნაპოლეონი და ჟოზეფინა"** 9 მაის რუსთველის თეატრში დადგმული იქნება ცნობილი პიესა „ნაპოლეონ და ჟოზეფინა". ნაპოლეონის როლს შეასრულებს ალ. იმედაშვილი, ჟოზეფინას—ტასო აბაშიძე.

— **„ლეილა".** შაბათს 6 მაისს პირველად სეზონში წარმოდგენილი იქნება ვიქტორ დოლიძის ოპერა „ლეილა". ამ საღამოსათვის იხატება სავანდეზო დეკორაციები. იკერება ტანისამოსი. მთავარ როლებს შეასრულებენ ივ. სარაჯიშვილი, ა. ინაშვილი, ლ. ისეცკი, ე. სარონიკინა, ო. კალანდაძე და სხვანი. პიესას დასდგამს რეჟისორი ა. წუწუნავა. ლოტბარობს ს. სტოლერმანი. პირველ მოქმედებაში სიმფონიური სურათი „განთიადი". დეკორაციები და ხატულია დეკორატორის ი. ნოვაკის მიერ. პიესის სირთულის გამო პარასკევს დანიშნული წარმოდგენა გადადებულია და ამ საღამოს დანიშნულია გენ. რეპეტიცია.

თეატრი და ხელოვნება.

სახელმწიფო საოპერო თეატრი.

„აიდა"

ეგვიპტის ხედივის შეკვეთით 1870 წელში ვერდის მიერ დაწერილი ოპერა, როცა მისი გენიალური ავტორი თავის მთელი წყება ოპერებით უკვე განთქმული იყო არა მარტო თავის სამშობლოში, არამედ მთელ ევროპაში და შეიძლება სრულიად თავისუფლად დამტკბარიყო თავის მშვენიერი წარსულით,— წარმოადგენს ვერდის ერთ-ერთ სამაგალითო ნაწარმოებს. ამ ოპერით კომპოზიტორი დაადგა თავის შემოქმედების იმ ახალ გზას, რომელიც დამთავრდა ოპერა „ოტელლო" და „ვინძორის ეშმაკებით, (ფალსტაფით)", შექსპირის ტრაგედიასა და კომედიაზე დაწერილით, „აიდაში" ვერდიმ გააღრმავა და გაამდიდრა თავისი საოპერო სტილი, შეითვისა და თავისებურად გადაკეთა მაშინდელი ფრანგული და გერმანული გავლენა (მეიერბერი, ვაგნერი). „აიდას" შექმნის შემდეგ, როცა ეს ოპერა დიდი გამარჯვებით ჩატარდა მილანში და არა ნაკლებ გამარჯვებით პარიზის grande opéra-ში ძირიანად შეიცვალა ევროპის სერიოზულ მუსიკოს კრიტიკოსთა აზრი ვერდისადმი; მართლაც რამდენია „აიდაში" მოქმედების დამახასიათებელი მელოდია, ლამაზი ძლიერი ensemble (მ. გ. მეორე აქტის ფინალი), დრამატიული ძალა და პოეზია. თუ გინდ ავიღოთ მესამე მოქმედება (დასაწყისი) „ღამე ნილოსის ნაპირზე",—ეს განსაკუთრებით, თავის ორკესტროვკით, სიმფონიური სურათია. „აიდა" ტფილისის საყვარელი ოპერაა და ყოველთვის მიდიოდა კარგი ამსრულებლებით კარგ ensemble-ში, ამიტომ მე ძლიერ გამაკვირვა, რომ მიუხედავად იმ სრულიად მისაღებ შესრულებისა, სათეატრო დარბაზი თითქმის ცარიელობდა და საოპერო ხელოვნების დამფასებელიც ძლიერ ცოტა იყვენ. იყო როგორც დადებითი ისე უარყოფითი მხარეები, რომლის შეუსრულებლობას მე ვაწერ რეპეტიციების უქონლობას, რის გამო მეტად მკრთალად ჩატარდა 1 აქტის ensemble და მეორე აქტის დიდებული და მოხდენილი ფინალი.

აიდის მთავარ პარტიას ასრულებდა მოქ. მანდენოვა,—მომღერალი ეტყობა მუშაობს. მართალია იგი გაუშვდავი იყო მე-2 აქტის ფინალის ensemble-ში, მაგრამ მთელი მესამე აქტი მოქ. მანდენოვამ გაატარა კარგათ და გამოჩენილი „არია ნილოსზე",—მეტად ძნელი და სცენა ამონასთან და განსაკუთრებით დუეტი რადამესთან შესრულებული იქნა ვოკალურის მხრივ კარგათ, ხმა თავისუფლად ისმოდა. დრამატიული მხარე, მიმიკა და გრიმი ითხოვს სერიოზულ მუშაობას.

რადამესის პარტია დაწერილია დრამატიულ ტენორისთვის, მაგრამ მისი შესრულება შეუძლია ტენორ Mezzocaractere-ს.

პარტია სრულიად უდგება მოქ. სარაჯიშვილის ხმას, რომელიც ამ საღამოს ასრულებდა. მაგრამ პირველი „მეგორფასო აიდა",—მომღერალს ვერ მოუხდა: აქ საჭიროა მეტი დრამატიზმი და ხმის მეტი თავისუფალი მოხმარა. მოქ სარაჯიშვილი კარგი იყო მესამე აქტში. დუეტი აიდასთან შესრულდა ჩინებულად, ტემპერამენტით, წმინდათ და მუსიკალურად. კიდევ უკეთესად იქნა შესრულებული სცენა სასამართლოს წინაშე და შესამჩნევი ლირიული უკანასკნელი დუეტი აიდასთან. მესამე აქტის ტრიოში საჭიროა მეტი დრამატიზმი. დამახასიათებელი იყო გრიმი.

ამნერის პარტია სრულიად არ უთვისდება მოქ. მორონკინას შემოქმედებას. ამ პარტისთვის საჭიროა არა ლირიული, არამედ დრამატიული mezzo soprano, ისე შეუძლებელია სიმღერით გადმოცემულ იქნას ამნერისის ტრაგიული განცდა გრიმითა და თამაშით მოქ ბორონკინა უფრო დაღილას გავდა, ვიდრე ეგვიპტის ამაყ, შურისმაძიებელ დედოფალს. უკეთესად ჩაატარა სცენა სასამართლოს წინაშე (ამონეროსის სცენა).

ამონაერის პარტიას ასრულებდა მოქ. ინაშვილი. ეს პარტიაც მოითხოვს დრამატიულ ბარიტონს, მაგრამ მომღერალმა დასძლია პარტია, კარგად მოგვცა დამახასიათებელი სახე და მუსიკალობა. უეჭვოა, ველური ამონაერო დადიოდა შიშველი ფეხებით და არა ტუფლებში. მაგრამ ყოველშემთხვევაში მომღერლის ხმა შემუშავებულია და კარგად ისმის. დადგმა კარგი იყო მხოლოდ I აქტის მეორე სურათში „ლოცვა იზიდის ტაძარში", აქ დაცული იყო სტილი. დანარჩენი ტრაფარეტიულია. ძველი დადგმა აღებული იყო ქაირში დადგმული სცენების სურათებიდან და მისი განახლება, ისიც არა ყოველთვის გამარჯვებული, გაუგებარი და ზედმეტი შრომაა. აი თუ გინდ „ღამე ნილოსზე" აღებულია ძველი დადგმიდან და კარგია.

კარგი იყო სინათლის ეფექტები. სასამართლოს სცენა ცუდია—ქურუმნი და რადამესი შედიან გვერდით.

შესამჩნევად მიყავს ორკესტრი მოქ. სტოლერმანი. მხოლოდ მეორე აქტის ფინალი გაუშვდავათ ჩატარდა.

პ. ბ.

მთავრობის მოქმედებანი და განკარგულებანი

დადგენილება № 15.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოსი.

საქართველოში ლტოლვილთა მოზღვავების საწინააღმდეგო ბრძოლის ღონისძიებათა შესახებ.

რათა თავიდან აცილებულ იქნეს საქართველოს ფარგლებში ლტოლვილთა მოძრაობა, რამაც სტიქიური ხასიათი მიიღო,—საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. შეკრულ იქნეს საქართველოში შემოსასვლელი საზღვრები.

2. საქართველოში დაუბრკოლებლად შემოსვლის უფლება ეძლევა:

ა) სამხედრო ნაწილებს, რომელნიც მოდიან ცალკე რაზმებად უფროსითურთ;

ბ) მოსამსახურენი, რომელნიც მოდიან მივლინებით, ან შვებულებით და თან აქვთ საგუბერნიო აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარისა და სამხედრო ნაწილების სამმართველოსა და დაწესებულების უფროსზე არა მდაბალი თანამდებობის პირის მიერ ხელმოწერილი მანდატი;

გ) პირნი, რომელნიც მოდიან სავაჭრო საქმეების გამო და თან აქვთ საამისო სათანადო მოწმობა, საგუბერნიო აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარეზე არა მდაბალი თანამდებობის პირის მიერ ხელმოწერილი;

დ) პირნი, ვისაც საქართველოში ჰყავთ ნათესავები, რომელთაც შეუძლიანთ და სურთ მიიღონ იგინი თავიანთ მზრუნველობაზე და უკეთუ მათ შესახებ ნათესავების მიერ აღძრული იქნება სათანადო შუამდგომლობა საქართველოს ცენტრალური საევაკუაციო სამმართველოს წინაშე. უკეთუ ეს შუამდგომლობა დაკმაყოფილებული იქნება საქართველოს ცენტრალური საევაკუაციო სამმართველო მისცემს მოწმობას, საქართველოში შემოსვლის უფლების შესახებ და ეს მოწმობა გადაეგზავნება იმ პირს, რომელსაც სურს საქართველოში მოსვლა;

შენიშვნა: განსაკუთრებულ შემთხვევაში, როგორც თვით საქართველოში, ისე ტრანზიტით შეიძლება შემოშვებულ იქნეს ლტოლვილნი, გადასახლებულნი, ინვალიდები და მუშები, რომელნიც მიდიან ცალკე ჯგუფებად და თან აქვთ სახელობითი სიები, საქართველოს ცენტრალური საევაკუაციო სამმართველოს მიერ წინასწარ შემოწმებული და ვიზადასმული, რომ მათ უფლება ეძლევათ საქართველოში დაუბრკოლებლად შემოსვლისა.

3. ყველა დანარჩენი პირნი, რომელნიც ზემოდ ჩამოთვლილ არ არიან; არავითარ შემთხვევაში არ უნდა იქნენ შემოშვებულნი საქართველოში, ხოლო უკეთუ იგინი მოადგნენ საქართველოს საზღვარს, დაბრუნებულ უნდა იქნენ უკანვე გადაჭრილ ღონისძიებათა მიღებით.

4. ამა დადგენილების განხორციელება დაევალოს შინაგანი საქმეთა სახალხო კომისარიატს, საქართველოს საგანგებო კომისიას და განსაკუთრებულ განყოფილებას;—ამასთანავე შინაგან საქ. სახ. კომისარიატს წინადადება ეძლევა გამოსცეს სათანადო ინსტრუქციები ამ დადგენილების საფუძველზე.

5. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე **ს. ქავთარაძე,**

შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარი **ბ. გეგეჭკორი.**

სახალხო კომისართა საბჭოს მდივანი ალ. **სვანიძე.**

1922 წ. მაისის 2.

ტფილისი-სასახლე.

დეკრეტი № 2

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოსი

უცხოეთის საწარმოო დაწესებულებათა რეგისტრაციისათვის განსაკუთრებული გადასახადის დაწესების შესახებ.

1. საქართველოში არსებულ უცხოეთის სამრეწველო ან სავაჭრო ფირმათა საგარეო ვაჭრობის სახალხო კომისარიატთან რეგისტრაციისათვის დაწესებულ იქნეს სახელმწიფოს სასარგებლოდ განსაკუთრებული გადასახადი ას ორმოცდა ათი (150) მანეთი ოქროს ვალიუტის ანგარიშით.

შენიშვნა: ასეთივე გადასახადი უნდა გაიღოს უცხოეთის იმ ფირმამ, რომელიც ამ ჟამად მოქმედებს და აღნუსხულია ამა დეკრეტის გამოცემამდე; აღნიშნული გადასახადი შეტანილ უნდა იქნეს ორი კვირის განმავლობაში დღიდან ამა დეკრეტის გამოქვეყნებისა.

2. წინა მუხლში აღნიშნული გადასახადი შეტანილ უნდა იქნეს დაინტერესებული ფირმისა ან მისი წარმომადგენლის მიერ საქართველოს ერთ-ერთ ხაზინაში და კვიტანცია წარედგინოს აღმნუსხველ დაწესებულებას მის შემდეგ, როდესაც ცნობილ იქნება, რომ ფირმას რეგისტრაცია უნდა გაუკეთდეს, ხოლო სარეგისტრაციო მოწმობის მიცემამდე კი.

3. რეგისტრაციის შესახებ, განცხადებისა და დანართისათვის გადებულ უნდა იქნეს სადერბო გადასახადი საერთო წესისამებრ.

4. დეკრეტი ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე **ს. ქავთარაძე.**

სახალხო კომისართა საბჭოს მდივანი **ალ. სვანიძე.**

1922 წ. აპრილის 29.

ტფილისი—სასახლე.

ბრძანება № 3.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭოსი.

რათა რადიკალურად მოსპობილ იქნეს შემთხვევები ტელეგრაფისა და ტელეფონის ხაზების გაფუჭებისა, საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭო საჭიროდ სცნობს გასცეს შემდეგი ბრძანება:

1. ყველას, ვინც კი დანაშაულობას ჩაიდენს მით, რომ განძრახ გააფუჭებს საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის ტერიტორიაზე ტელეგრაფისა და ტელეფონის ხაზს (მავთულის გაწყვეტა, ბოძების ამოთხრა და სხვ. რამ ამისთ.). გარდა სასამართლოს ან ადმინისტრატიულის წესით დასჯისა,—უნდა გადაჰხდეს ფულად გაფუჭებული ხაზის აღდგენისათვის საჭირო ხარჯების ნამდვილი რაოდენობის ასკეცი ჯარიმა.

2. ხელისუფლების ყოველი ორგანო მოწოდებულია სწორედ და უკლებლივ შეასრულოს ეს ბრძანება.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე **ს. ქავთარაძე.**

სახალხო კომისართა საბჭოს მდივანი ალ. **სვანიძე.**

1922 წ. აპრილის 26.

ტფილისი—სასახლე.

ქართველი ერის ოჯახის დაქცევის დასაწყისი და რუსის სამხედრო გენერალ გუბერნატორი კნორინგი

(შემდეგი)

იყო თურმე ისეთი შემთხვევები, რომ ზოგთ ქართველთ ეს ნ. ქანანოვი ასწავლიდა რუსულ ცოტათი ლაპარაკს და თავის გვარისა და სახელის რუსულათ მოწერას. რუსების შემოსვლის დროს, რა დღესაც მათ საქართველოში გაიხსნა ტფილისში რუსული ენის მცოდნე პირებათ სულ 15 კაცი აღმოჩნდა თურმე მეტი არავინ.

ამიტომ რუსის გუბერნატორ კნორინგს დიდათ გაუჭირდა საქმე, მეტი გზა არ ქონდა მას, სამსახურში მას უსათუოდ ისეთი ქართველებიც უნდა მიეღო, რომელთაც რუსული ენის ერთი სიტყვაც არ იცოდნენ, ამის მაგიერ გუბერნატორისათვის საჭირო იყო მხოლოთ ის, რომ მას სცოდნიყო, რომ ეს ქართველი კაცი რუსეთის მთავრობის წინააღმდეგი არ არისო, ეს იქნება ერთგული მსახურიო.

ასეთების მისაღებათ მთავრობის წინაშე მარტოთ ნ. ქანანოვის პროტექცია იყო საჭირო. სხვა მეტი არასფერი ამ გვარათ კნორინგი იღებდა სამსახურში ქართველთა ყველა გამოჩენილ გვარის შვილებს და მათ გვარის პატივის ცემით წიგნეთ ზოგს კარგს ჯამაგირს უნიშნავდა, ზოგს კარგს ჩინებს, ზოგს სხვა და სხვა ხარისხს, როგორც სამხედროს, ისევე სამოქალაქოს. ზოგს აძლევდა პოლკოვნიკობას, ზოგს გენერალ მაიორობასაც.

სხვათა შორის, ერთს თავადის შვილს, ორბელიანთ გვარის წევრს მისცა თავის რჩევაში სამსახური და მასთან გენერალ მაიორის ჩინი და კარგი ჯამაგირიც, ეს კაცი იყო ასლან ორბელიანი. ამ ორბელიანმა კნორინგის წინაშე მალე დაიმსახურა საპატიო სახელი, ამასი სამსახური ისე მოსწონდა კნორინგს, რომ მას ხშირათ თვით სადილათაც კი ჰპატიჟობდა კნორინგი თვით თავის სახლშიაც, ეს დაპატიჟება დიდი საქმე იყო ორბელიანისთვის, რადგანაც მან რუსული ენა არ იცოდა, ლაპარაკში მთარგმნელი ქანანოვი ეხმარებოდა.

მთელს ტფილისში მალე მოიფინა ის ხმა, რომ ასლან ორბელიანს კნორინგი ისე აფასებს და პატივს სცემსო, რომ ხშირათ ორბელიანს სადილათაც ჰპატიჟობსო. ამიტომ ორბელიანს დიდს პატივს სცემდნენ თვით მისი სახლი კაციები, ორბელიანებიც. კნორინგი ისე ენდობოდა ასლან ორბელიანს, რომ ხშირათ მისი თავდებობით სხვა და სხვა დანაშაულებსაც ანთავისუფლებდა თურმე.

მოხდა ისიც, რომ მოკლე დროის განმავლობაში, ამ ასლან ორბელიანის დახმარებით ბევრი საპატიო და სახელოვანი გვარის კაცები გადარჩნენ პატიმრობას და სასჯელს, ბევრს თურმე ეპატიება დიდი დანაშაულიც. ამით რასაკვირველია კნორინგიც ქართველებში დიდს სახელს და საპატიო მნიშვნელობას იძენდა, საქმე ისე მოეწყო ამ კაცს, რომ ამის გასალმერთებლად გახდნენ თვით ტფილისის მოქალაქენი და გლეხნიც კი.

ყველა ეს რასაკვირველია ხდებოდა ასლან ორბელიანის მეოხებით. ამიტომ რაც დრო გადიოდა, მით ორბელიანს უფრო და უფრო პატივცემული ხდებოდა კნორინგის წინაშე და წინეთ თუ კნორინგი ამ ორბელიანს ერთ კვირაში ერთხელ ჰპატიჟობდა სადილად, შემდეგ მას პატიჟობდა კვირაში ერთხელ და ზოგჯერ ორჯერაც, ხან უფრო ხშირადაც, თითქმის მუდამ დღე.

ამიტომაც ერთხელ ასლან ორბელიანმა გულში გაიფიქრა, რომ ერთხელ ეს ჩვენი გენერალ ხელმწიფე მეც უნდა დავპატიჟოო. მაგრამ ეს ვერ გაბედა ამან იფიქრა ამის შესახებ ჯერეთ ჩემს სახლიკაცებს შევეკითხები, ვნახოთ ისინი რას მეტყვიანო და დაპატიჟება მის მერე იქნებაო.

მეორე, მესამე დღეს ასლან ორბელიანი თავის სახლიკაცებს შეეკითხა, ეს განზრახვა ყველას მოეწონა და ყველა თანახმა გახდა და მოხარული, ასევე ამათ გარდა სხვა და სხვა თავადის შვილებმაც დიდი მადლობა და სიხარული განუცხადეს ასლან ორბელიანს ასე:

— ძალიან კარგი აზრი მოგსვლიათ, დღეს ჩვენი ხელმწიფე იმპერატორი ეს კაცია და მას თუ ჩვენ დავპატიჟებთ და იგიც თუ გვიკადრებს ჩვენთან მოვა, მაშინ ეს ჩვენთვის იქნება დიდი ბედნიერება. ამაზედ უკეთეს ჩვენ ვერასფერს გავაკეთებთ მის წინაშე.

ამ გვარად ასლან ორბელიანს ყველამ თანხმობა და სიხარული განუცხადა, ორბელიანსაც ეს სურდა რომ შაეტყო. ამის შემდეგ მეორე თუ მესამე დღეს, ერთ სადილის დროს ასლან ორბელიანმა მთარგმნელების პირით კნორინგს ასე მიმართა:

პატივცემულო გენერალო, მე თქვენის პატივისცემისაგან დიდათ კმაყოფილი გახლავართ და თქვენის პურ მარილითაც დიდათ დავალებული. ჩვენ ქართველებმა პურ-მარილით დავალებულს დიდი მორიდება და პატივისცემა გვაქვს და ამიტომ ჩვენი ნატვრა გახლავსთ, თუ თქვენი სურვილიც იქნება, რომ ერთხელ თქვენც მობრძანდეთ ჩვენს ოჯახში და ინებოთ ჩვენი პურ მარილი და გაიცნოთ ჩვენი ოჯახიც.

მთარგმნელებმა გენერალს გადასცა ეს დავალება, გენერალმა მოისმინა და მცირე ხნის შემდეგ ასლან ორბელიანს მთარგმნელის პირით თანხმობა გადასცა და აუწყა თავისი სურვილი და ნება მთარგმნელის პირით ასე:

დიდი პატივისცემით და თავაზით შევისმინე თქვენი დავალება და როცა კი თქვენი ნება და სურვილი იქნება, ჩვენც იმ დროს გიახლებით დიდის პატივისცემით თქვენს ოჯახში.

ასლან ორბელიანსაც ეს უნდოდა და ამას ელოდა, ამ დღის სადილის შემდეგ ორბელიანი გენერლის სახლიდან გახარებული გამოვიდა და მან ეს სასიხარულო ამბავი ყველა სახლიკაცებს იმ დღესვე აცნობა, სამი დღის განმავლობაში მისი ცნობა მთელ ქართველებში მოეფინა. ეს ამბავი მაშინაც სახუმრო საქმე აღარ იყო.

მოხდა მალე ისიც, რომ ასლან ორბელიანის თაოსნობით, მალე მთელ მათს საგვარეულო კაცების კრება მოხდა და ამ დაპატიჟების გამო თათბირი. აქ ამ თათბირზე დაადგინეს, რომ კნორინგს ჩვენ, ორბელიანებმა გადაუხადოთ მეფური სადილი, რადგანაც დღეს ეგ გენერალია ჩვენი ხელმწიფეო.

ამგვარად ამ დიდი ნადიმის გამართვა იკისრეს მთელ ორბელიანთ გვარის კაცებმა და არა მარტო ასლან ორბელიანმა. ამ ნადიმის შესახებ მალე მოხდა მეორე კრება და ამ კრებაზე გადაწყვიტეს ერთხმათ, რომ კნორინგს სადილი უნდა გაუმართონ ვახტანგ ორბელიანის ბაღში.

ეს ბაღი მაშინ გახლდათ სწორეთ ის ბაღი, რასაც დღეს „ფეორეცის" ბაღს უწოდებენ, მაშინ ამ ბაღში სხვა ხეები იდგა, დღეს იქ სულ სხვა ხეებით არის სავსე, ამას გარდა ორბელიანს სხვა გვარის თავადიშვილებმაც მიმართეს თხოვნით ნადიმის სამზადისში ჩარევა.

ამის სურვილი მათ იმისთვის უფრო ალიძრათ, რომ ჩვენის მონაწილეობის საშუალებით ჩვენც მოგვეცემა უფლება, რომ ნადიმს დაესწროთ და კნორინგი ნადიმზე პირადათ გავიცნოთო.

ასლან ორბელიანს ამ სხვა და სხვა გვარის თავად-აზნაურთა შვილების სურვილიც დიდად გაუხარდა, ამიტომ ორბელიანმა მათ ყველას თანხმობა განუცხადა. ამიტომ გახარებულ სასტუმრთ პირების ზოგმა ორბელიანს შეპირდა დახმარებათ ერბოს, კარაქს, კვერცხს, ზოგმა გარეული ნადირით შეპირდა, ზოგმა გარეული ფრინველები, ზოგმა კარგი ღვინო, კარგი არაყი, ზოგმა პური, ზოგმაც ოეფზეთლობა, ზოგმა ყველი და სხვაც ბევრი ასეთი.

ზ. ჭიჭინაძე

(შემდეგი იქნება)

№ 6 ახალგაზრდათა ხმა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„ახალგაზრდათა ხმა“
გამოვა ხუთშაბათობით.
წერილები გამოიგზავნება შემდეგი მისამართით—ტფილისი „ტრიბუნის“ რედაქცია, სასახლის ქ. № 6.
მასალები ერთ გვერდზე უნდა იყოს დაწერილი, აგრეთვე ზედ უნდა იყოს წარწერა „ახალგაზრდათა ხმისათვის“.

საუბარი ამხანაგებთან.

4.

თუ კაპიტალიზმი ერთი დამონების ტყვეობას ქმნის, თუ მთელი ზიუმლი სამყაროს საშუალებით შეძლებელია საქართველოს თავისუფლების გამოჭედვა, მაშინ საკითხი ისმის, როგორ? რომელი გზით საქართველოს თავისუფლებისაკენ?

ჩვენი პასუხი გარკვეულია ამ შემთხვევაში. ჩვენი გზა რევოლუციის ორიენტაცია. ამ გზას გვიკარნახებს ჩვენი მოძღვრების შინაარსი და ჩვენი ქვეყნის რეალური მდგომარეობა. ჩვენ ვიცით, რომ დღეს არ არის საქართველოს თავისუფლება ისე, როგორც უნდა იყოს, მაგრამ ჩვენ სავსებით ვზიარებთ იმ აზრს, რომ ეროვნული თავისუფლების საბოლოო უზრუნველყოფა სოციალისტურ წყობილებაშია შესაძლებელი და არა გარდამავალ პერიოდში, როდესაც ბრძოლის პროცესები გავლენას ახდენს სახელმწიფო ცხოვრებაზე.

ამ დებულებას დღეს „ლოიალისტები“ ვერ უარყოფენ. მაგრამ მეორე საკითხი არის, რომელსაც წამოჭრიან ხოლმე. ეს საკითხია თანამედროვე რევოლუციის გაგება. ჩვენში მემარჯვენე ჯგუფები ამ მოძრაობას უწოდებენ რეაქციას, ტერორს, ანარქიასა და სხვას. საკითხია მართალია თუ არა?

ზერელე მოაზროვნისათვის, რომელიც მოვლენათა მიზეზებსა და მის სიღრმეს კი არ სწვდება, არამედ მხოლოდ მოვლენის ზედაპირით კმაყოფილდება და მასზე აგებს თავის მსჯელობას, ეს მართალია. პურის სიძვირითა და რომელიმე კანცელარიაში ვინმე ყოყლოჩინოს ბიუროკრატიზმით თუ შევხედავთ თანამედროვე მოძრაობას და ვერ ვავხედავთ ობიექტურად მოვლენათა მსვლელობას, რა თქმა უნდა მაშინ ჩვენს წინაშე იქნება არა რევოლუცია, არამედ ანარქია.

მაგრამ ერთი წუთითაც არ უნდა გვავიწყდებოდეს, რომ რევოლუციის დროის ახალი კი არ იშობა ადამიანები, რომელიც ანგელოსური თვისებებით შეიმკობა, არამედ იგი ისევ ის რჩება. შეიძლება თქვენ შეიცვალოთ პოლიტიკური წყობილება, მაგრამ მასას თავში ვერ ჩაახდენთ გადატრიალებას, რომ იგი განიწმინდოს ყოველგვარ ანგარებისაგან. ეს ასეც უნდა იყოს. ზოგი ამახინჯებს ამ სისტემას, რომელიც თავის თავად, როგორც სახელმწიფოებრივი ფორმა სამაგალითოა. ასეთი ელემენტების წინააღმდეგ გვმართებს დიდი ბრძოლის გაწევა, რომელიც სავალდებულოა ყველა მოქალაქისათვის. მაგრამ ამ წვრილმანებით რევოლუციის რეაქციად დასახვა ეს ბურჟუაზიული მეშჩანიზმია და მეტი არაფერი.

ჩვენ არ ვეშინებს ის გარემოება, რომ აუტანელ ეკონომიურ პირობებში ვიმყოფებით. რევოლუციათა ისტორიამ იცის ასეთი ამბები. შეიძლება ძალთა დაპირისპირების დროს სავსებით განადგურდეს ეკონომიური ცხოვრების პირობები, მაგრამ რევოლუცია მარტო ნგრევა კი არ არის იგი აღმშენებლობაა, რომელიც ფართოდ გახსნის აძლევს სასიცოცხლო ძალთა გაწვრთნაებს.

როდესაც ევროპაში რევოლუციამ იფეთქა, მეტერნიხი, ეს მამა ევროპის რეაქციის, გაიძახოდა „ჩემს შემდეგ თუნდაც წარღვნა“ მაგრამ გამოთქმას ხმაურობდა ლუი მე-16-ე ს ფრანგეთის დიდი რევოლუციის მიმართ, მაგრამ ისინი გაასწორა ისტორიამ, დღეს ჩვენში ეგრეთვე წოდ. სოციალისტები იმ სვე იმეორებენ, რასაც ლუი მე 16 ე და მეტერნიხი გაიძახოდა, მაგრამ ისტორია ამათაც მალე გაასწორებს.

რევოლუციას ბოლოს ვერ მოეღწია. ამიტომ ომი და მილიტარული საშუალებანი რევოლუციის გამოგონილი კი არ არის, რეაქციის დანაშენია. ვინც იცის სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯები სახელმწიფოთა მან იცის ისიც, თუ რამდენად დიდი ადგილი უჭირავს კაპიტალისტური ქვეყნების ბიუჯეტში სამხედრო ხარჯს. ამერიკელ მწერალს კირკპატრიკს აქვს ერთი ორიგინალური ენით დაწერილი წიგნი, რომელსაც ეწოდება „Война ради... чего?“ სადაც საუკეთესოდ ამხილია კაპიტალიზმის მილიტარული პოლიტიკას. დღეს რევოლუციას იძულებულია იმ იარაღს წამოავლოს ხელი, რომლითაც სარგებლობს ბურჟუაზია, რადგან სხვა იარაღით გამარჯვება შეუძლებელია, მაგრამ რევოლუციონური ომი ეს ომია ყოველივე ომის წინააღმდეგ. რევოლუცია საშუალოდ სამუდამოდ გაუთხრის კაპიტალიზმს და ერთა თავისუფლების მტკიცე ნიადაგს გამოჭედავს. იმიტომ ჩვენი გზა არის მიმართული იმ მიზნით რომელიც მართალია გაძნელებასაც გვპირდება უახლოესში და დიდ ბრძოლას მოითხოვს, მაგრამ ბოლოს მოამზადებს მშვენიერი ქანდაკებას, ერთა და ხალხთა თავისუფლების ქვეყანას.

ქართველ ხალხს ვერ მოვაშორებთ ბრძოლის შარში და ლხინში და მუდამ შევეცდებით იგი წავიყვანოთ სწორი გზით.

ს. კვანჭახაძე.

ისმინეთ და ყურად იღეთ

არავის ისე მწვავედ არ განუცდია დამთავრებული ომი და მისი შედეგები, როგორც ახალგაზრდებს.

თითქმის, თამამად შეიძლება ითქვას რომ ნებსით თუ უნებლიეთ სრულიად ომის გარეშე მყოფი ნაწილიც გადატანა ომის მოუხეშ ვაებს.

ჯერ კიდევ ახალი ძალა, ზრდაში მყოფი მგრძნობიარე ერთეული საზოგადოებისა ვერ ეცნობოდა იმ არანორმალობას, რომელიც თვით ომის პროცესში წარმოიშვა და დღემდისაც არ დასრულებულა.

ბუნებით თავისუფლების მოყვარულები არანორმალობის გზაზე სიამით დაითრევენ.

ბევრს და რატომ მაინც სრულიად ჩამოჩრჩენ თავის დანიშნულებას.

და განა გასაკვირველი?

არანორმალური კვებამ დაასნეულა ახალგაზრდა სხეული.

გიმნაზიის ხშირმა კანიკულემა და კლასიდან-კლასში სიარულმა გააზრმავა და გადა ჩვია მეცადინეობას რომელსაც მითი განიჭმული ახალგაზრდობა.

თვითგანვითარებისაკენ სწრაფვა მაინც კი იკლო.

უნდა ითქვას მართალი რომ საშუალო სასწავლებლები უშვებდნენ ატესტატებს და არა შესაბამ მომზადებულ პიროვნებს.

ამ არანორმალობას თვითვე ელენიშნავენ პედაგოგები.

მაგრამ მათ რა ექნათ.

წლობით დაფუძნებულ საქმეს რომ წლობითვე აკეთებენ.

ასე რომ ეს ქაოსური რჩება დღემდის.

დღეს საუცილებელია მოსწავლეთა ნომერი ამ არანორმალობის მოსპობა და ჩვენც ცხვირი არ გვეპარება ნაბიჯები საუკეთესო შედეგებს მოიტანს.

მაგრამ, ნუთუ საზოგადოებამ არ უნდა აიმაღლოს ხმა საამისოდ?

ნუთუ საზოგადოების ნაწილებისათვის არ არის იგი არანორმალური და საშიშროდ მოვლენა?

საუცილებლად, აუცილებლად. რა ვქნა, რომ მე არ მჯერა და საზოგადოება კი ისე არ ფიქრობს.

ბავშვი რას ნიშნავს ის დიდი რომ ხელოვნების სასახლეში მოწყობის, რომ ლასაც ერთ მთელის გულით მოისმინოს მშვენიერი ხელოვნების შესახებ, მითხრას ის რასაც გიმნაზია ვერ აწვდის, ახლავე ვნებებს შესავალ ბილეთის ფულს.

სხვადასხვა შეიძლება მისატევებელი იყოს, მაგრამ საქვეითა რეპერტუარში ცოდნით ვერ გავხდებით შეუწყნარებელი.

მიკვირს რატომ აქამდე არის ამბობს სათანადო დაწესებულება.

რატომ უნდა შედიოდეს თამამად ვიღაც ვაჟი შვილი, ან ქალი პოეტი ნუ ტიპიური „გიმნაზისტი“ ხელოვნებათა სასახლეში სრულიად თამამად მხოლოდ იმისათვის, რომ თვალს წყალი დაალევინოს და რატომ უნდა იდგეს კიბეებთან და ფიქრობს ისეთი ახალგაზრდა, რომ ლებიც მხოლოდ იმისათვის მოსულან რომ რამე მოისმინონ, რაიმე დაუნახონ თავიანთ ცოდნას, მაგრამ ვაი რომ არა აქვთ სასყიდელი რომლითაც მხოლოდ ფულიანები ეძლევათ შეღწევა კარიდან „სალონისა“.

იქ კი რიხიანთ გაიძახიან ჩვენ ახალგაზრდებს მოუწოდებთ, ჩვენ ახალგაზრდებისათვის ვიღწვით.

დღეიდან უნდა ეცადოს ასეთი თავაზიანობა.

ახალგაზრდების ფართო კონცერტებში ხალხს ადვილად გაუშვებთ.

ეს ასეც იქნება.

ახალგაზრდები მიიღებენ იმ უფლებებს, რომლებიც მათ თავისთავად ეკუთვნის.

მაგრამ საცოდავი ის არის რომ ჩვენი ხელოვნები, რომელიც თითქოს საქართველოს ხელოვნებისათვის იღვწიან მომავალ თაობას ფულით უქადებენ.

მართლაც სავალალოა რომ თავის რწმენას ასწავლიან et font d'un art divin un métier mercenair.

ასე იქცევიან და საჭიროა ბოლო მოეღოს ასეთ თავხედობას ისმინეთ და ყურად იღეთ.

ნატოჩი.

„რევოლუცია გამარჯვებული იქნება მაშინ, როდესაც მიწა და ყოველგვარი საწარმოო იარაღი მშრომელთა კავშირების ხელში გადავა, როდესაც საზოგადო მფლობელობის ნიადაგზე საზოგადოებრივი შრომა დამყარდება და რადგანაც ამ სახით მოისპობა ადამიანთა შორის უთანასწორობა და ექსპლოატაცია“.

(პარიზის „საქართველო“ 1905 წ.)

არჩილი, როგორც მოაზროვნე.

ღრმა აზროვნებას აუცილებლად ახასიათებს წინააღმდეგობა, ამავე დროს, ღრმა აზროვნება არ შეიძლება იყოს გამოთავისუფლებული წინამორბედ აზროვნებისაგან.

არჩილის აზროვნება გარკვეულად ემთხვევა ამ ორ მთავარ თვისებას ღრმა მოაზროვნეთა. არჩილი საქართველოში წარმომადგენელია ფედერალისტური მიმართულების, რომელიც რევოლუციონურ სოციალიზმის ნიადაგზე დგანან.

მთელი მნიშვნელობა არჩილის აზროვნებისა, როგორც პოლიტიკური მოღვაწისა, იმაშია, რომ მან ღრმა ანალიზი გაუკეთა მთელ ჩვენს გარემოს, პოლიტიკური საკითხთა დაწყვეტის შესაძლებლობა ერთა თვითგამორკვევის პრობლემას და მშრომელი ხალხის ინტერესებს და მოგვცა სინთეტიური მოძღვრება სოციალ-ფედერალიზმის სახით,

თქმა არ უნდა, ფედერალიზმი პირველად არ გამოუთქვამს არჩილს.

ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნის პირველ ნახევარში ბევრი დემოკრატი და რადიკალი თავისი აზროვნებით ახლოს იდგა ფედერალიზმის პრინციპთან. ავსტრიაში ფედერალიზმი, თუმცა მახინჯი ფორმით, მაგრამ მაინც დაცულ იყო ეროვნულ პარტიებს. სოციალ-დემოკრატებიც, რომლის საუკეთესო წარმომადგენლებია ბაუერი და შპრინგერი, ფედერაციის ნიადაგზე იდგა, მიუხედავად მარქსისტული მხედველობისა, რომელიც ცენტრალურ პრინციპს იმყარება და ამდენად ანტიპოდურ მიმართებაში ფედერალიზმის დეცენტრალისტურ პრინციპთან.

გერმანიაში და იტალიაში ადგილი ჰქონდა ფედერალისტურ ტენდენციას, ესპანეთში არსებობდა ფედერალისტთა ჯგუფი, რომელსაც მიზნად ჰქონდა იბერიის ფედერაცია.

ამერიკაში უფრო ფართო გასაქანი მიეცა ფედერალისტურ ჩამოყალიბებას, რომელსაც წილად ხვდა ცხოვრებაში განხორციელება.

ამერიკას განმათავისუფლებელი ვაშინგტონი ფედერაციის საშუალებით აერთიანებდა ამერიკის ხალხს.

შვეიცარიაში ფედერალისტური მიმართულება ძლიერი მიმართულება იყო, რამაც დიდი ბრძოლის შემდეგ ბოლოს მეტად ძლიერ შვეიცარიის ფედერაციის შექმნა.

დიდ ბრიტანეთშიაც ფედერალისტური მიმართულებამ მიიღო ადგილი, რასაც ხელი შეუწყო ბრიტანეთის კოლონიების ავტონომიამ, ჩემბერლენი გახდა ფედერალიზმის წარმომადგენელი ბრიტანეთში.

საფრანგეთის რევოლუციის დროს ჟირონდისტები იბრძოდნენ ფედერაციისათვის და კიდეც მოასწავებს ფედერალისტური აზროვნება.

ასე, რომ ფედერალიზმი ახალი ხილი არ იყო მე 20 საუკუნის დასაწყისათვის, მაგრამ არჩილის მნიშვნელობა ამით სრულებით არ მცირდება.

საერთოდ ვინც თვალს გადაავლებს აზროვნების ევოლუციას და დოქტრინათა აღმოცენებას, მისთვის საკვირველი არ იქნება, რომ არც ერთი დიდი მოაზროვნე დამოუკიდებელი არ არის წინამორბედთა ზეგავლენისაგან.

გასული საუკუნის უდიდესი გენიოსი ემანუელ კანტიც კი თავისუფალი არ იყო წინა მორბედთა ზეგავლენისაგან. კარლ მარქსი ხომ თავისი ორიგინალობით მეტად დაბლა სდგას. მის აზროვნებაზე უდიდესი გავლენა ქონია მთელი რიგ ეკონომისტებს და მათ შორის რიკარდოსა და სენ სიმონს განსაკუთრებით. მაღალსაც თავისი კანონიერი წინაპრები ჰყავს.

ერთი სიტყვით არჩილის ნააზრევს სრულიად ვერ ამცირებს ის ნათესაობა, რომელიც აქვს მას ფედერალისტურ აზროვნებასთან და ლავროვსა და მიხაილოვსკის კონცეპციებთან.

წინააღმდეგობაც ხშირია არჩილის ნააზრევში. იგი ხან ანარქო-სინდიკალიზმის გულმხურვალე ემხრობა, ხან არაფრებს სინდიკალიზმს და პოლიტიკას.

მისი ფილოსოფიური ნააზრევიც ემორჩილება საერთო კანონს მისი აზროვნებისა. არჩილის მიდრეკილი გონება რელიგიურ-ფილოსოფიური სისტემის შეგნებაშია, მაგრამ მას ძლევს ხან პესიმიზმი, ხან კი იგი ოპტიმიზმისაგან არის თავისუფალი.

რაციონალიზმი და ირრაციონალიზმი ორივე პოლუსი, რომელშიაც ქანაობს არჩილის ფილოსოფიური აზროვნება. მას ესმის ცხოვრების ტრაგედია, მისი ჯოჯოხეთური ბუნება, მაგრამ მან იცის ის მაგიური თვისებაც სიცოცხლისა, რომელიც გვაკავშირებს ამ ჯოჯოხეთურ ყოფნასთან მით უფრო მჭიდროდ და ძლიერათ, რაც უფრო გვიჭირს გაძლება მას.

და მართლაც ვის ძალუძს გაექცეს სიცოცხლის ტრფიალის, ჯოჯოხეთურ ყოფას.

არჩილის აზროვნების წინააღმდეგობამ ვერ შესძლო ერთი მთლიანი სისტემის შექმნა, რომელიც დაიწყებოდა როგორც რელიგიურ-ფილოსოფიური, ისე სოციალ-პოლიტიკური იდეალს. არჩილმა ვერ შეასრულა ის, რაც შესძლო გერმანიის მოაზროვნემ ჰეგელმა.

მართალია არჩილმა ვერ შეარიგა თავისი ნააზრევი ერთ მთლიან დოგმაში, მაგრამ სოციალ პოლიტიკურ სფეროში მაინც მოგვცა დასაბუთებული კონცეფცია. სოციალიზმი, როგორც ეროვნული განთავისუფლების გამოსავალი წერტილი იყო არჩილის აზროვნების ამ სფეროში, რომლითაც იგი მივიდა სოციალიზმთან და რევოლუციონიზმთან. არჩილმა ღრმად შეიგნო, რომ ხანგრძლივი ეროვნული შეუძლებელია გარეშე რევოლუციისა და ამიტომ იგი გამოდგა ამ მიმართულებით. ჩვენი გზა არის გზა ეროვნულ-სოციალისტური რევოლუციური მოქმედებისაო.

როგორიც არ უნდა იყოს ის წინააღმდეგობა, რომელშიაც გაიხლართა არჩილის აზროვნება, იგი მაინც რასაც ვერ დაშორდება სამ უმთავრეს ცნებას—ერს, სოციალიზმს და რევოლუციას.

დღეს არჩილის მიმდევართა ერთი ჯგუფმა, მემარჯვენე ფედერალისტებმა, არჩილის მოძღვრების დედა აზრი და მხოლოდ სპეკულაცია დაისახეს ფეტიშად, რომელიც ანტიპოდია არჩილის ფედერალისტური მხედველობის. მემარცხენე ფედერალისტების სოციალისტურ და რევოლუციონურ შემოქმედებაზე ხომ ლაპარაკიც მეტია.

ჩვენ თვითონ წელი შესრულდება არჩილის მოღვაწეობიდან. ამიტომ ჩვენ ობიექტურად შევძლებთ შევაფასოთ მისი პოლიტიკური ფორმულა, და შეიძლებოდა მის განხორციელებას, არჩილის კრიტიკულმა აზროვნებამ ნათელი შემეცნება მოგვცა იმ დიდი ისტორიული პროცესის შესახებ, რომლის მოწმენიც დღეს ჩვენ ვართ.

უკეთესი სოციალისტ-ფედერალისტი მოვალეა დაუბრუნდეს არჩილის ნააზრევს გახსენებას, რომ იქ იპოვოს მასალა თავის პოზიციის გამომუშავებისათვის.

არჩილის ნააზრევი მას მისცემს გარკვეულ თვალსაზრისს, რომლითაც მას შეეძლება პოლიტიკურ მოვლენათა სწორი შეფასება.

ს. ა.

პროვინციის ხმა

ახალ. დრ. კავშირს მოსდის ცნობები და შეკითხვები იმის შესახებ, თუ რომელ რიცხვში იქნება მოწვეული ახალგაზრდათა კონფერენცია.

კონფერენციის მოწვევა მეტნაკლებად დიდ ინტერესს იწვევს, რადგან იმ დიდი ცვლილების შემდეგ, რასაც ადგილი ჰქონდა როგორც ჩვენს სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში ისე ჩვენს პარტიაში, ახალგაზრდათა წარმომადგენლები არ შეკრებილან ერთად, რომ მთლიანად და თანმიმდევრობით გაესხლოთ ყველა საკითხები, რაც ესოდენი სიმწვავით არის დასმული ჩვენს წინაშე.

პროვინციის ხმას, რომელიც მოგვაწოდა შეკითხვით ჯერ-ჯერობით ვერ ვაკმაყოფილებთ, რადგან წინასწარი მუშაობა კონფერენციისა თუ როგორ მიმდინარეობს, მასზე არის დამყარებული კონფერენციის შეკრების დროის დანიშვნა.

საერთოდ კი საიწვევო წლის დასრულებს აუცილებლად იქნება მოწვეული ახალგაზრდათა კონფერენცია. მომავალ ნომერში კონფერენციის პროგრამა და დროც იქნება გამოცხადებული.

ჩვენი მხრით პროვინციას ვუნდა მოვახსენოთ, რომ საჭიროა წინასწარი მუშაობის გაცხოველება ადგილობრივ დელეგატების საგზაო ხარჯების შესახებ ზრუნვა, რადგან კავშირს არა აქვს საშუალება დელეგატების უზრუნველყოფისა ხარჯებით.

არ დაივიწყოთ ამხანაგებო, რომ დრო ახლოვდება. დაყენება გ.ნ.შ ულია.

კავშირის წევრი.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი— მთავარი კომიტეტი